

NĚKTERÉ ZÁSADY POUŽITÍ DĚLOSTŘELECTVA V POČÁTEČNÍM OBDOBÍ VÁLKY

Podplukovník Genadij Sázavský

V článku autor hodnotí význam dělostřelectva v počátečním období války a zkoumá, jaký vliv mají zvláštnosti počátečního období na úkoly dělostřelectva a jak dělostřelectvo má tyto úkoly řešit.

Činnost dělostřelectva periodisuje na 3 údobí:

- do zahájení nepřátelství,
- při zahájení nepřátelství
- do přechodu vojsk k normálním bojovým podmínkám.

Autor vychází z možné nebo pravděpodobné činnosti nepřítele a vyvozuje k tomu odpovídající činnost dělostřelectva na naší straně. ukazuje na některé zvláštnosti v těchto jednotlivých údobích a dochází k určitým závěrům, které mohou být podkladem pro další rozpracování této problematiky.

*

Otázka použití dělostřelectva jak klasického, tak i dělostřeleckých raket v počátečním období války, je u nás právě tak aktuální a živá jako počáteční období války vůbec.

Činnost dělostřelectva v počátečním období války je otázkou novou nejen proto, že ještě není do podrobností vyřešen problém odstranění následků hromadných a skupinových úderů nepřátelských atomových prostředků, nýbrž i proto, že mnozí vojenští teoretikové počáteční období do jisté míry opomíjeli, zaměřující se většinou na klasické formy obrany nebo útoku, nebo na jejich některé varianty.

Je nesporné, že počáteční období války může mít například některé základní rysy obrany. Oproti klasické formě obrany je zde však nutno vidět řadu zásadních rozdílů, které budou hrát vedoucí úlohu až do té doby, dokud se válečné poměry natolik neupraví, aby se mohlo přistoupit ke klasickým formám obrany nebo útoku v různých jejich variantách.

Dosavadní války vedené v dvacátém století ukazují, že v jednotlivých údobích se přeceňovaly určité druhy vojsk. V první světové válce byla zejména vojenskými teoretiky kapitalistických států přisuzována vedoucí úloha dělostřelectvu a ve druhé světové válce tankům a letectvu. Jestliže dnes přední západní vojenští teoretikové upírají své zraky k prostředkům atomového napadení jako rozhodujícím na bojišti, zejména v počátečním období války, je nutné se touto otázkou hlouběji zabývat.

Přesto však, jak ukázal průběh druhé světové války, a zejména zkušenosti Sovětské armády, nelze dosáhnout rozhodujících výsledků bez těsné součinnosti jednotlivých druhů vojsk.

Domnívám se, že ani dnes nemohou být například atomové zbraně, i když jsou mimořádně účinným prostředkem, „všeřešitelnou“ zbraní. I v soudobém boji za používání zbraní hromadného ničení může být dosaženo významného úspěchu pouze vysoce sladěnou bojovou činností všech druhů vojsk. Je tedy nesprávné na jedné straně přeceňovat a na druhé straně nedoceňovat některý z druhů vojsk, neboť každý druh vojska hraje na bojišti svou, jen jemu vlastní úlohu.

Soudobé dělostřelectvo je díky bouřlivému rozvoji techniky vyzbrojováno neustále dokonalejší bojovou technikou. Zejména zavedení dělostřeleckých raketových zbraní a možnost použít k rychlé a spolehlivé dopravě atomových zbraní na cíl jak klasického, tak i raketového dělostřelectva značně ovlivňuje úlohu a význam dělostřelectva v soudobém boji a jeho operačně taktické použití.

Význam soudobého dělostřelectva v počátečním období války je dán dnes mimo jiné i jeho schopností zasáhnout rychle a poměrně přesně nepřátelské prostředky rozmístěné ve značné hloubce nepřátelského území.

Abychom mohli lépe a úplněji rozebrat činnost dělostřelectva v počátečním období, rozdělíme je na tři části:

- do zahájení nepřátelství;
- zahájení nepřátelství;
- do přechodu vojsk k normálním bojovým podmínkám.

V těchto různých dlouhých obdobích, které se vzájemně liší i specifickou činností vojsk, rozeberu krátce činnost divisiního a armádního dělostřelectva a dělostřelectva hlavního velitelství, včetně atomového dělostřelectva a dělostřeleckých řízených a neřízených střel.

1. Činnost dělostřelectva do zahájení nepřátelství

Přípravy pro úspěšnou činnost dělostřelectva při zahájení nepřátelství je nutno provádět již v míru.

Již v míru musí dělostřelci přikročit k detailnímu rozboru terénu a možností nepřítele na jednotlivých operačních směrech, určit možnou kapacitu směrů a předvídat manévry silami a prostředky ze směrů méně nebezpečných na směry, které se v průběhu boje mohou projevit jako směry hlavního úderu. Při určování možných cílů je třeba vycházet ze závěrů z ohodnocení terénu, možností nepřítele, jím používané taktiky a vlastních možností. Takové cíle musí být předem vyměřeny, dovolují-li to možnosti, provedeny všechny propočty, které potom ulehčí a zrychlí činnost dělostřelectva.

Příprava dělostřelectva střilejícího ze zakrytých palebných postavení bude záležet ve vyhledání výhodných palebných postavení (hlavních, záložních a předsunutých), v jejich vyměření a v nácviu jejich zaujímání. Je třeba dále vyhledat i výhodné pozorovatelné, připravit rozmístění prostředků dělostřeleckého průzkumu podle terénu a možných směrů, provést přípravy k rozmístění a manévru dělostřeleckých protitankových prostředků (po dělech a určit jejich palebné sektory), přísunu a manévru střelivem a vyhledat prostory k vyvezení zásob.

Důležitým rysem tohoto období je ta okolnost, že žádné výše uvedené opatření nelze pokládat za jednorázové. Je nutno je stále prověřovat, upravit a doplňovat.

Nehledě k těmto pracím, které je nutno mít již předem připraveny, je nutno se zamyslet i nad opatřeními, která bude nutno provést navíc v období bezprostředně souvisejícím se zahájením nepřátelství.

Tato opatření bude nutno provádět na těch stupních velení, které jsou za jejich plnění odpovědné, tj. jiný bude jistě obsah opatření u štábu dělostřelectva armády a jiný u štábu dělostřeleckého útvaru. Všeobecně však budou tato opatření směřovat k včasnému zjištění příprav nepřítele k pro-

vedení hromadného úderu atomových zbraní a k úderům pozemními vojsky, k odsunutí vlastních dělostřeleckých jednotek a skladů z prostorů pravděpodobných cílů nepřátelských atomových úderů (letišť, komunikačních, a zejména železniční uzly, průmyslová a politická centra) a k včasnému zasazení hlavní části dělostřelectva na směr pravděpodobného nepřátelského hlavního úderu.

Hlavním příznakem však jistě bude zhoršující se mezinárodní situace a celý souhrn vojenských příprav nepřítele, který bude zpravidla těžko možno utajit.

K včasnému zjištění příprav nepřítele k napadení se musí důstojníci štábu dělostřelectva zúčastňovat vyhodnocování průzkumových údajů o nepříteli. Při vyhodnocování těchto údajů je nutno sledovat z dělostřeleckého hlediska zejména ty příznaky příprav nepřítele k napadení, které dávají obraz o stavu bojové pohotovosti nepřítele. Uvedu jen některé, které budou dělostřelecké velitele a jejich štáby především zajímat:

- nakládání dělostřelecké munice v prostorech vzdálených skladů na vagóny, její přesun blíže k našim státním hranicím a zřizování před-sunutých muničních skladů;
- přisunování většího množství posilového dělostřelectva, zejména pak atomových kanónů a dělostřeleckých raket, k vševojskovým svazkům a svazům, jejich přesun do prostoru blíže našich hranic a přisun speciální munice;
- zvýšená průzkumná činnost v pohraničním pásmu, zejména přisun a činnost radiotechnických prostředků.

Zvýšení bojové pohotovosti v období bezprostředně souvisícím s dobou zahájení nepřátelství bude vyžadovat včasné doplnění dělostřeleckých útvarů a svazků živou silou a materiálem všeho druhu.

Doplňování dělostřeleckých útvarů a svazků, právě tak jako doplňování ostatních druhů vojsk bude zpravidla zahájeno s narůstajícím napětím mezinárodní situace. Ať je však doplňování dělostřelectva prováděno jakýmkoli způsobem, je nutno, aby byly k útvarům povolávány především ty osoby, které jednotka nebo útvar ke zvýšení své bojové pohotovosti nezbytně potřebuje. To znamená, že je bezpodmínečně nutno povolát nejprve odborníky, kteří potřebují určité doby ke zkvalitnění své práce (mířiče k dělům a řidiče k vozidlům povolát dříve než nabíječe, podávče nebo pomocníky).

Dalším důležitým opatřením bude přesunutí i neúplných útvarů z posádek do předem vyhledaného a připraveného prostoru dočasného soustředění. Nelze počítat s tím, že by celkové doplnění útvarů mohlo být provedeno v místě posádky. Naopak je nutno mít na zřeteli, že doplňování živou silou bude nutno provádět mimo prostor posádky. To se týká i materiálu z předem vyvezených dělostřeleckých skladů všeho druhu.

Zaujetí palebných postavení, zejména u pohraničních svazků, se může provádět jak z prostoru posádek, tak i z prostoru dočasného soustředění.

Dělostřelecké útvary těchto svazků však většinou budou zajíždět přímo do palebných postavení, i když nebudou mít plně stavy, nebo je budou zaujímat postupně tak, jak budou dosahovat pohotovosti. Doba pohotovosti a zaujetí palebných postavení těmito útvary bude záviset na době vydání rozkazu, na době vyhlášení příslušného stupně pohotovosti, na sladění jednotek a na době potřebné pro přesun. Z nutnosti rychle zaujmout bo-

jovou sestavu vyplývá i požadavek účelně rozmístit zejména protitankové dělostřelectvo.

Jinou otázkou bude rozvinování a použití dělostřeleckých prostředků hlavního velitelství, a to jak klasického dělostřelectva, tak i raketového.

Doplňování těchto útvarů a svazků živou silou a materiálem bude probíhat obdobně jako u útvarů divisiho dělostřelectva. Bylo by však účelné přednostně provádět doplnění zejména protitankového a speciálního dělostřelectva (dělostřelectva zvláštního určení), aby bylo v případě zahájení nepřátelství ihned k dispozici hlavnímu velitelství k zasazení. V každém případě však je třeba s narůstajícím napětím přemístit prostředky hlavního velitelství do prostorů soustředění, aby nebyly vyraženy dříve, než jich budo možno použít. Současně bude nutno přemístit i sklady těchto útvarů, aby bylo možno provést doplňování nerušeně i v prostorech soustředění, mimo prostor stálé mírové posádky.

Použití dělostřeleckých prostředků hlavního velitelství musí být předem plánováno k posílení armády prvního sledu, na kterou bude pravděpodobně soustředěn úder hlavních sil nepřítele. Plánování použití těchto prostředků včetně prostředků dělostřeleckého průzkumu hlavního velitelství vychází z možnosti nepřítele na středoevropském válcíšti, tedy z možných operačních směrů. Kapacita jednotlivých směrů je známa, a vyjeme-li z jejich důkladného vyhodnocení, je možno plánovat reálně posílení armády prvního sledu částí prostředků hlavního velitelství.

Posílení klasickým i raketovým dělostřelectvem včetně dělostřelectva zvláštního určení a rovněž posílení prostředky dělostřeleckého průzkumu je nutno předpokládat jen na nejdůležitějších směrech pravděpodobného úderu nepřítele a jen v nejnútnejším rozsahu. Není možno připustit, aby byla předem, to jest do doby, než se projeví směr hlavního úderu nepřítele, zasazena rozhodující část dělostřeleckých prostředků hlavního velení.

Je naopak výhodnější ponechat více dělostřelectva v záloze hlavního velení, aby mohlo být použito později tam, kde se projeví směr hlavního úderu nepřítele.

Totéž se týká atomového dělostřelectva a dělostřeleckých neřízených a řízených střel, zejména řízených střel operačního významu. Je však výhodné, aby zejména řízené střely operačního významu zajížděly do takových vyčkávacích prostorů, aby z nich mohly v co nejkratší době zaujmout palebná postavení k provedení odvetných úderů v součinnosti s letectvem ihned po zahájení nepřátelství.

Jednou z nejdůležitějších otázek období do zahájení nepřátelství je otázka vyvezení skladů, základů a dílenských zařízení. Je tomu tak proto, že tato zařízení není možno před nepřátelským agenturním průzkumem v míru utajit, čímž značně vzrůstá nebezpečí vyrazení těchto důležitých objektů zejména v počátečním období, které bude s největší pravděpodobností zahájeno hromadnými údery. Proto je třeba věnovat vyvezení zásob munice prvořadou pozornost a zabezpečit doplnění těchto zařízení mužstvem a prostředky k přemístění materiálu do nových prostorů. S touto otázkou úzce souvisí i otázka ostření munice a otázka zásobování municí vojsk připravujících se k vedení obranného boje a zřízení čelních oddělení zásobovacích základů. Především však půjde o doplnění těchto zařízení dopravními prostředky, protože náš pravděpodobný nepřítel, bez ohledu na následky a možné radioaktivní zamoření prostoru válcíště, může použít

hromadně prostředků atomového napadení tak, aby ochromil železniční síť, což může mít za následek, že téměř všechny přesuny se budou provádět po vlastní ose.

Všeobecně může působit zásobování vojsk municí a ostatním materiálem dělostřeleckého vyzbrojování v počátečním období války řadu potíží vyplývajících ze ztížených možností dopravy. Tyto potíže je nutno včas předvídat a čelit jim předem jednak účinnou dislokací zásob dělostřeleckého materiálu vzhledem k předpokládané bojové činnosti vojsk, jednak i řešením otázky zvýšení množství munice, které je u svazku. Tohoto zvýšení by bylo možno dosáhnout především maximálním využitím tonáže vozidel dělostřeleckých útvarů a svazků. Dornníváme se, že například množství munice vezené přímo u zbraně by mělo být dáno tonáží tahače s přihlédnutím k váze jiného materiálu, který je nutno vézt u děla, a nikoli normou udanou všeobecně v palebných průměrech.

Na závěr o činnosti dělostřelectva v době do zahájení nepřátelství je třeba zdůraznit, že převážná část dělostřelectva zálohy hlavního velení kromě toho, které je určeno k posílení armád prvního sledu, tj. dělostřelectva, jež bude zaujímat palebná postavení, bude se připravovat v prostorech soustředění k plnění svých úkolů, zvyšovat svou bojeschopnost a provádět sladování činnosti obsluh dělostřeleckých prostředků, eventuálně doškolení nebo přeškolení mužstva u nové dělostřelecké techniky.

2. Činnost dělostřelectva v době zahájení nepřátelství

Druhé období, které bude charakterisováno aktivním zahájením nepřátelství, bude co do trvání nejkratší, ale co do významu mimořádně důležité. Jeho počátek a celkový průběh může probíhat podle různých variant, v závislosti na předem připravených plánech. Rozeberu jednu z možných variant období zahájení nepřátelství.

Je pravděpodobné, že útočník zahájí napadení mohutnými údery letectva a řízenými i neřízenými střelami s použitím zbraní hromadného ničení s cílem rozrušit ekonomický a vojenský potenciál napadené země, ochromit její komunikační možnosti a tím zmenšit její obranyschopnost a způsobit chaos a paniku mezi civilním obyvatelstvem. Ke zvýšení účinku překvapení může vysazovat diversní jednotky, zejména na předpokládaných směrech svého hlavního úderu. Nepřátelské diversní skupiny mohou napadat i dělostřelecké sklady a ničit materiál vyvezený ze stálých skladů a mírových posádek. Proto je nutno připravit obranu těchto objektů a mít včas k dispozici dostatečně silné jednotky k odražení nepřátelských diversních skupin.

Je pravděpodobné, že po provedení hromadných úderů zahájí nepřítel pozemní akce jen zesílenými předsunutými odřady, za nimiž v určitém časovém intervalu budou postupovat hlavní síly. Činnost předsunutých odřadů je třeba charakterisovat jako průzkum bojem. Jejich úkolem bude využít atomových úderů, prolomit zaujatou obranu, obsadit přechody přes pohraniční hory a připravit výhodné podmínky k provedení úderů hlavními silami k rozvíjení útoku do hloubky.

V tomto období je nutno předpokládat, že nepřítel bude provádět v široké míře klamání o směru hlavního úderu, aby přiměl obránce rozvinout hlavní síly mimo tento směr. Při zahájení nepřátelství musí obránce pro-

vést všechna opatření k rychlému zaujetí připravené obrany na hranicích divísejí prvního sledu a divísejí a posilové dělostřelectvo všeho druhu musí být v palebných postaveních připraveno k odražení nepřátelských pozemních sil, zejména tanků. V našich podmínkách bude výhodné vyslat zesílené předsunuté odřady divísejí přes pohraniční hory, aby včas obsadily soutěsky hlavních přechodů po celé délce, a aby tak zabránily rychlému pronikání nepřítele na vlastní území.

Cílem činnosti obránce v tomto období bude především odrazit nepřátelské předsunuté odřady, zpomalit postup a oslabit úder hlavními silami nepřítele tak, aby mohla v zápolí nerušeně probíhat mobilisace sil a prostředků, do značné míry ztížená úderem nepřátelských zbraní hromadného ničení, a evakuace civilního obyvatelstva z pohraničních oblastí. Toto období bude mít charakter obrany na široké frontě.

Činnost dělostřelectva v tomto období bude zaměřena

- k provádění průzkumu všemi prostředky k zjištění a stanovení směru hlavního úderu;
- k provedení odvetného úderu všemi prostředky v součinnosti s letectvem;
- k dokončování zaujímání bojové sestavy a provádění protiatomového manévru a odražení zteče předsunutých odřadů nepřítele;
- k dokončování doplňování útvarů a svazků živou silou a materiálem.

Jedním z hlavních úkolů, které bude dělostřelectvo plnit, bude provedení odvetného úderu, který bude vlastně v určitém smyslu zahájením protipřípravy do hloubky. K odvetnému úderu provedenému v těsné součinnosti s letectvem bude použito zejména zbraní s dalekým dostřelem, tedy většinou řízených a neřízených střel s atomovou náplní operačního a strategického významu.

Mezi objekty odvetného úderu je nutno počítat nepřátelská letiště, odpalovací základny nepřátelských raketových střel, prostory soustředění záloh, komunikační uzly, hospodářská centra, sklady zbraní a tříštivé munice, sklady atomové munice, přístavy a podobně. Používat těchto prostředků na bodové cíle, jako jsou radiolokátory i jiné malé cíle, bude vzhledem k vysokému tritoloému ekvivalentu těchto zbraní neekonomické. K ničení těchto cílů bude výhodnější používat tříštivotrhavých střel.

Plánování činnosti dělostřeleckých prostředků dalekého napadení musí být prováděno v těsné součinnosti s letectvem s využitím všech druhů průzkumu. Vzhledem k tomu, že odvetný úder se může podle situace provádět více méně omezenými prostředky, které zpravidla nebudou s to umlčet nebo zničit všechny zjištěné a prověřené cíle v nepřátelském týlu, je nutno podle konkrétní situace zvážit důležitost cílů a ničit jen nejdůležitější a nejškodlivější cíle.

Plánování odvetného úderu bude prováděno centrálně na stupni frontu a bude provedeno většinou frontovými prostředky. To však neznamená, že se úderu zúčastní jen tyto prostředky. Budou přibírány i prostředky armád prvního sledu, pokud budou mít dostatečný dostřel k plnění úkolů při odvetném úderu.

K provedení odvetného úderu musí být dělostřelectvo připraveno podle celkového vývoje situace závčas. Proto musí být předem rozděleny cíle při protiúderu mezi dělostřelectvo a letectvo. Při rozdělování cílů odvetných

úderů mezi dělostřelectvo a letectvo je nutno přihlížet k možnostem těchto prostředků a k jejich specifickým vlastnostem, zejména k těmto:

- dělostřelectvo bude schopno zasáhnout cíle odvetného úderu rychleji než letectvo, pokud bude znát včas cíl; zasáhne cíl spolehlivě bez ohledu na množství prostředků PVO nepřítele a na menší dálky střelby přesněji než letectvo;
- letectvo naproti tomu může zasahovat nepřátelské cíle ve velké hloubce relativně s větší přesností než řízené střely, u nichž vzrůstají chyby rozptylu s délkou střelby.

Všechny dělostřelecké údery plánované v tomto období jsou zahrnuty v „Plánu použití dělostřeleckých prostředků atomového napadení v odvetném úderu“, který je součástí „Plánu dělostřeleckého zabezpečení obranné operace“.

„Plán použití dělostřeleckých prostředků atomového napadení v odvetném úderu“ může mimo běžné údaje obsahovat:

- palebná postavení (hlavní, dočasná, záložní) frontových a armádních prostředků zvláštního určení a plán jejich protiatomového manévru i do-sahu působení jednotlivých dělostřeleckých prostředků;
- prostory skladů atomové a tříštivé munice pro prostředky zvláštního určení;
- objekty v nepřátelském týlu plánované k umlčení za odvetného úderu s uvedeným číslováním cílů.

Ostatní údaje, jako souřadnice a rozdělení cílů mezi vykonavatele, počty přidělené a plánované munice, počet a způsob využití přepravních prostředků (vrtulníků) k dopravě atomové a tříštivé munice k odpalovacím základnám, signály apod. je výhodné uvést v legendě nebo písemně v příloze.

Bojová sestava dělostřeleckých prostředků atomového napadení, jakož i klasického dělostřelectva musí být budována rozsáhlým systémem hlavních, dočasných a záložních palebných postavení, předem budovaných a připravených. Vyplývá to z toho, že průzkumová technika nepřítele je na takovém stupni, že je s to zjistit tyto prostředky brzy po vypálení. Aby nemohl nepřítel svými prostředky, zejména atomovými po zjištění cíle zahájit umlčování, je nutno po výstřelu přemístit palebná postavení nejméně o 5 km. Tato vzdálenost prakticky vylučuje možnost zasažení zbraně, provede-li nepřítel atomový úder o malém nebo středním tritologem ekvivalentu na prostor palebného postavení, z něhož bylo vypáleno. Je nutno, aby dělostřelecké atomové prostředky prováděly tento protiatomový manévru po každém vypálení.

Boj s předsunutými odřady nepřítele v tomto období povede organické divisi a přidělené dělostřelectvo soustředěnými, přehradnými a hromadnými palbami na jednotlivých směrech.

3. Činnost dělostřelectva do doby přechodu k normálním bojovým akcím

Vzhledem k tomu, že činnost dělostřelectva směrem k vlastnímu přednímu kraji od zahájení provedení odvetného úderu narůstá, je přechod z období zahájení nepřátelství do období přechodu k normálním bojovým podmínkám neznatelný a nelze najít žádné dělítko, které by toto období

charakterisovalo. Je však možno celkem nezřetelně označit zahájení tohoto období bezprostředním přiblížením se nepřítele k vlastnímu přednímu kraji.

Jaká bude činnost nepřítele v tomto období:

Nepřítel se bude snažit využít svých atomových úderů nebo úspěchu svých předsunutých odřadů a po krátké dělostřelecké přípravě ve většině případů bude chtít prolamovat naše obranná postavení z chodu. Zteč bude provádět silnými tankovými uskupeními za mohutné podpory letectva. Je pravděpodobné, že tanková uskupení budou útočit v několika sledech k prolomení obranných postavení s cílem proniknout do týlu našich vojsk již proto, že rychlý postup vojsk a proniknutí vysoce pohyblivých vojsk do operační hloubky znamená do značné míry ochromení bojeschopnosti.

V tomto období bude nepřítel zasazovat do boje většinou vojska, která vynikají velkou manévrovostí, tj. tanková a mechanisovaná vojska, přičemž bude provádět široký manévr silami a prostředky na ty směry, kde se projeví úspěch.

Toto období se ze všech předchozích období z hlediska obránce podobá nejvíce normální bojové činnosti. Vojska již zaujímají obranu a činí opatření ke zmírnění úderu, který se chystá nepřítel provést.

Cílem tohoto období je ničit přicházejícího nepřítele před vlastním předním okrajem, odrážet jeho zteče nebo zpomalovat jeho úder natolik, aby ho bylo možno protiztečemi srazit zpět do výchozího prostoru. K tomu bude nutno použít všech prostředků, které jsou k dispozici.

Veškeré dělostřelectvo, jak divisní, tak i armádní, v této době už zaujalo palebná postavení a bude plnit především tyto úkoly:

- provádět průzkum všemi svými prostředky ke zjištění nepřátelských průzkumných a palebných prostředků, zejména atomových a raketových zbraní, dělostřeleckých, raketometných a minometných baterií i hlavního uskupení nepřátelských vojsk, a zjistit tak směr hlavního úderu nepřítele;
- umlčovat a ničit proudy hlavních sil nepřítele směřující k úseku průlomu;
- umlčovat a ničit nepřátelské dělostřelectvo a zjištěné prostředky hromadného ničení;
- podporovat boj vlastních vojsk za udržení vlastního předního kraje.

Od provedení odvetného úderu, který je možno chápat jako zahájení hromadných úderů ke zmaření nepřátelského útoku, působí vlastní dělostřelecké prostředky nepřetržitě na nepřítele podle svých možností, a zejména podle svého dostřelu. Jak jsem se již zmínil, intenzita dělostřeleckých paleb musí vzrůstat směrem k vlastnímu přednímu okraji a bude končit mohutným úderem všech prostředků, které jsou k dispozici. Poslední úder, který předchází vyražení nepřátelských hlavních sil k útoku, může trvat 10 až 20 minut a musí být vyvrcholením, neboť na něm do značné míry bude záviset úspěch obránce.

Dříve jsme tento závěrečný úder nazývali „protipřípravou“.

Domnívám se však, že je nutno v zásadě názor na protipřípravu změnit. Protipříprava ve vlastním slova smyslu nemůže být jednorázovou krátkodobou akcí. Většinou ji obránce zahájí úderem do týlu — tj. odvetným úderem, bude v ní pokračovat narůstajícím tempem v závislosti na rychlosti přibližujících se hlavních sil nepřítele a vyvrcholí mohutným úderem

všech prostředků na vojska nepřítele soustředěná ve výchozím položení pro útok.

Pojem protipříprava nelze tedy chápat v tomto případě jako jednorázové opatření, nýbrž pod tímto termínem je třeba vidět celou řadu opatření, která mají znemožnit nebo zpomalit útok nepřítele. Proto by bylo nesprávné protipřípravu časově omezovat. Vycházíme-li z těchto předpokladů, bude v počátečním období odvetný úder a ostatní činnost všech vlastních palebných prostředků, včetně hromadného přepadu nepřítele zaujímajícího výchozí položení ke zteči součástí protipřípravy, kterou nebude možno dělit na samostatná období. K dosažení co nejvyšších účinků musí být protipříprava nepřetržitá a plynulá.

Vyvrcholení protipřípravy (tj. posledního mohutného přepadu nepřátelských vojsk soustředěných ve výchozím položení pro útok provedeného všemi prostředky dělostřelectva), se bude plánovat na tytéž objekty a tytéž cíle jako doposud. Provedení tohoto přepadu bude vlastně zahájením normální bojové činnosti.

V některých případech bude výhodné provést dělostřelectvem před zahájením útoku hlavních sil pozemní atomové údery na úzká místa pohraničních přechodů, s cílem zabránit průchodu nepřátelských vojsk po značně dlouhou dobu, a tím získat čas k provedení protipatření. V jiných případech bude účelné provést tyto údery k vyřazení přechodů, až když jimi prošla část hlavních sil nepřítele, rozdělit tak nepřátelské hlavní síly na dvě části a tyto části pak postupně zničit.

Nyní několik slov o dělostřeleckých skupinách.

Již na začátku jsem zdůrazňoval, že v počátečním období války by bylo nevýhodné posilovat armády prvního sledu normálním počtem posilových prostředků. Hlavním důvodem pro to je nutnost mít v záloze hlavního velení tolik prostředků, aby mohl být uskutečněn manévr na nejohroženější směry, zejména na směr, který se projevil jako směr hlavního úderu nepřítele. Vytváření dělostřeleckých záloh u armády se zdá být v tomto období nevýhodné.

Další velmi aktuální otázkou v tomto období je otázka vytváření dělostřeleckých skupin, tj. plukovních, divisních, armádních, nebo podskupin armádních dělostřeleckých skupin a armádních dělostřeleckých skupin zvláštního určení. Otázku, zda je třeba u pohraničních svazků, které zaujímají obranu na široké frontě, vytvářet dělostřelecké skupiny anebo není, podle našeho názoru nelze řešit jednoznačně.

Divise prvního sledu armády prvního sledu budou zahajovat boj s nepřítelem s bojovou sestavou rozmístěnou podle možných směrů útoku na široké frontě. To znamená, že jednotlivé prapory, hlavně pohraniční, budou zaujímat obranu odděleně od sebe a budou mít velkou samostatnost v rozhodování. Aby tyto prapory mohly plnit úkoly samostatně a účinně, je třeba jim přidělovat dělostřelecké oddíly podle důležitosti směru. Z toho plyne, že některé prapory bránící důležité směry musí být posíleny dělostřelectvem, a prapory, které jsou na pomocných směrech, mohou zaujímat obranu bez předchozího posílení.

Na těchto směrech pak není účelné vytvářet plukovní dělostřelecké skupiny. Tento závěr se zdá být správný i z toho důvodu, že je nemyslitelné, aby plukovní dělostřelecká skupina obsáhla úsek, ve kterém působí pluk na

široké frontě (např. aby palebné postavení plukovní dělostřelecké skupiny bylo rozmístěno v prostoru o šířce 20 km).

Přesto však je nutno vycházet vždy z konkrétní situace.

Jinak tomu bude s vytvářením divisních dělostřeleckých skupin. Divisní dělostřelecké skupiny je nutno vytvářet vždy a rozmisťovat je na směrech pravděpodobného úderu nepřítele. Síla divisních dělostřeleckých skupin se může pohybovat od 2 až 4 dělostřeleckých oddílů i více, podle toho, zda se budou vytvářet armádní dělostřelecké skupiny nebo podskupiny armádní dělostřelecké skupiny. Většinou však bude výhodnější tyto skupiny nevytvářet a divise vybavovat pro boj větším počtem sil a prostředků ke zvýšení jejich samostatnosti a operativnosti.

Jedním z důležitých článků obranyschopnosti je protitanková obrana. Protitanková obrana využívající výhodných terénních podmínek musí být hluboká, přičemž je nutno vytvářet i na stupni divise podle možnosti i dvě dělostřelecké protitankové zálohy s připravenými čarami rozvinutí na ohrožených směrech. Rovněž je nutno budovat několik protitankových rajónů na tankových směrech a počítat i s plným dělostřelectvem k zaujetí těchto rajónů. Přitom je nutno, aby byl na jednotlivých směrech plánován zásah několika protitankových záloh, aby se tím zvýšila hloubka protitankové obrany.

Vzhledem k tomu, že do napadení nebude znám přesný zámysl nepřítele, je nutno posilovat armády jen nezbytnou částí protitankového dělostřelectva hlavního velitelství, aby mohla být později provedena opatření po zjištění směru hlavního úderu nepřítele k upevnění obrany na těchto směrech.

Z á v ě r

Počáteční období války je období, kterým jsme se dosud málo zabývali. Začneme-li však studovat použití druhů vojsk v tomto období, musíme dojít k názoru, že mnoho otázek zůstalo nevyřešeno a že je nutno se nad nimi zamyslet.

Tak tomu je i s použitím dělostřelectva.

Ve svém článku jsem rozebral jen jednu variantu možného průběhu počátečního období války. Rovněž tak činnost dělostřelectva rozebraná v článku je jen jednou z možných variant řešení.